

V IZUM-u smo pripravili prototipno normativno bazo podatkov CONOR/Imena, ki naj služi kot pomoč pri vzpostavitvi normativne kontrole v sistemu COBISS.

Bazo podatkov CONOR/Imena smo pripravili programsko na osnovi podatkov, dostopnih v vzajemni bibliografski bazi podatkov COBIB. Za vsakega avtorja oziroma osebnostno ime, ki smo ga našli v poljih za osebna imena v bibliografski bazi podatkov COBIB, smo tvorili samostojen zapis v normativni bazi podatkov CONOR/Imena. (Vsi številski podatki, ki jih navajamo, se nanašajo na vsebino bibliografske baze podatkov COBIB v času priprave normativne baze podatkov CONOR/Imena, to je oktobra 1996. Vzajemna baza podatkov COBIB je tedaj vsebovala 1.052.915 bibliografskih zapisov.)

Frekvenca pojavljanja polj za osebna imena v bibliografski bazi podatkov COBIB je podana v naslednji tabeli:

ime polja	oznaka polja	frekvenca v COBIB-u
Lastno ime -		
primarna odgovornost	700	743.933
Lastno ime -		
alternativna odgovornost	701	211.660
Lastno ime -		
sekundarna odgovornost	702	383.665
Lastno ime kot		
predmetna oznaka	600	68.762
	skupaj	1.408.020

Prototipna normativna baza podatkov CONOR/Imena vsebuje 455.208 normativnih zapisov. To je namreč število različnih osebnih imen, ki smo jih našli v skupaj 1.408.020 poljih za osebna imena v bazi podatkov COBIB. Bazo podatkov CONOR/Imena sestavljata ločeni datoteki za slovenske (82.658 zapisov) in tuje avtorje (372.550 zapisov). Delitev na slovenske in tuje

avtorje smo izvršili v skladu z enim osnovnih načel programa UBCIM (Universal Bibliographic Control and International MARC) v okviru IFLE, da je vsak narod oziroma nacionalna bibliografska agencija dolžna določiti normativne oblike imen za svoje nacionalne avtorje.

Zapise v prototipni normativni bazi podatkov CONOR/Imena smo tvorili v skladu s formatom UNIMARC za normativne podatke. Vsak normativni zapis v bazi podatkov CONOR/Imena vsebuje enotno značnico in obvezna polja, ki jih predpisuje format UNIMARC/Normativni podatki. Nadalje lahko normativni zapis vsebuje tudi eno ali več variantnih značnic.

Osrednji sestavni del normativnega zapisa je enotna značnica, to je značnica v obliki, ki naj bi jo vedno uporabljali brez sprememb, kadarkoli se pojavi v bibliografskem zapisu. V bazi podatkov CONOR/Imena predstavljajo enotne značnice osebna imena avtorjev, v aktivnih sistemih normativne kontrole pa kot značnice poleg osebnih imen običajno nastopajo še imena korporativnih teles in tematske predmetne oznake.

Normativni zapis lahko vsebuje tudi eno ali več variantnih značnic, to je značnic, ki temeljijo na drugačni obliki imena od tiste v enotni značnici. Pri osebnih imenih lahko nastopajo variantna imena pri uporabi psevdonima, pri dvojnih oziroma sestavljenih priimkih, pri najpogostejše pojavljajočih se imenih, pri zgodovinskih oblikah imen ipd. Variantne značnice smo v normativnih zapisih baze podatkov CONOR/Imena tvorili tedaj, ko so bibliografski zapisi v COBIB-u vsebovali kazalke za osebna imena. Variantne značnice nastopajo v 9.023 zapisih v bazi podatkov CONOR/Imena, skupno število

variantnih značnic pa je 10.690.

Pri kreiranju normativnih zapisov smo za vsako osebno ime avtorja ugotovili tudi število pojavljanj (frekvenco) tega imena v bibliografski bazi podatkov COBIB. Podatek o frekvenci pojavljanja imena v COBIB-u smo v tej prototipni fazi vpisali kar v ustrezen normativni zapis.

Za zgled podajamo izpis treh zapisov iz baze podatkov CONOR/Imena:

ID=54977 LN=0000054977 CON 03.10.1996
IZUM::CONOR

001 an - novi zapis bx - zapis normativne enote
100 cslv - slovenski
200 1aPrežihov bVoranc Ž77
400 1aKuhar bLovro

ID=54979 LN=0000054979 CON 03.10.1996
IZUM::CONOR

001 an - novi zapis bx - zapis normativne enote
100 cslv - slovenski
200 1aPrežihov bVoranc f1893-1950 Ž8

ID=34958 LN=0000034958 CON 03.10.1996
IZUM::CONOR

001 an - novi zapis bx - zapis normativne enote
100 cslv - slovenski
200 1aKuhar bLovro Ž21
400 0aPrežihov bVoranc

Bazo podatkov CONOR/Imena smo poimenovali prototipna normativna baza, saj iz več razlogov ne ustreza kriterijem prave normativne baze podatkov:

- V normativni bazi podatkov mora za posameznega avtorja obstajati natanko en normativni zapis; v bazi podatkov CONOR/Imena za nekatere avtorje obstaja več zapisov, ker v bazi podatkov COBIB njihovo ime nastopa v več različnih oblikah. V takih primerih je potrebno določiti enotno (normativno) obliko in nadomestiti ustrezne normativne

zapis z enim samim, v katerem bo normativna oblika predstavljala enotno značnico.

- Nekateri normativni zapisi v bazi podatkov CONOR/Imena ne vsebujejo dovolj podatkov - normativna oblika imena mora povsem nedvoumno identificirati določeno osebo (avtorja); v ta namen je včasih potrebno poleg imena in priimka podati še datume rojstva in smrti ali druge dodatke k imenu, včasih so potrebna tudi obširnejša pojasnila (opombe).
- Baza podatkov CONOR/Imena zajema le osebna imena, sistem normativne kontrole v živem okolju pa običajno pokriva tudi področja imen korporativnih teles in predmetnih oznak.

Prave normativne baze podatkov seveda ne moremo tvoriti povsem programske, brez naknadne strokovne redakcije. S pripravo baze podatkov CONOR/Imena smo le skušali ustvariti prototip normativne baze oziroma pripomoček, ki naj:

- omogoči analizo vsebine bibliografske baze podatkov COBIB iz perspektive normativne kontrole - ali je baza podatkov COBIB primerna osnova za pripravo normativne baze?
- vzpodbudi konkretna razmišljanja o ključnih vprašanih sistema normativne kontrole v COBISS-u (povezava med bibliografsko in normativno bazo podatkov in njuno ažuriranje, način izvajanja normativne kontrole, obseg normativne kontrole...);
- z ustrezno dopolnitvijo algoritmov predstavlja pomoč ob pripravi prave normativne baze podatkov.

Mitja Debeljak